

TERMIN 3

Kursanteckning Tandhygienistprogrammet

THK3 / TV333A - sammanställt från uppladdat kursmaterial

Fokus: förstå begrepp, kunna förklara mekanismer och göra kliniskt säkra prioriteringar.

Källprincip

Föreläsningar, kursfaktablad, klinikmaterial och rättningsmallar prioriteras. Studentanteckningar används som stöd för struktur och repetition. Vid motsägelse används i första hand det officiella kursmaterialet.

Sammanställd 21 augusti 2026

Innehåll

1. Hälsofrämjande samtal
2. Hälsosyn, hälsouppfattning och hälsopsykologiska teorier
3. Genus, etnicitet och likvärdigt patientmöte
4. Tobaksprevention
5. Saliv, muntorrhet och kariesrisk
6. Klinisk oral och parodontal undersökning
7. Parodontal klassificering och läkning
8. Radiologisk avbildning och bildanalys
9. Smärta och smärtfysiologi
10. Lokalanestesi
11. Farmakologi med odontologisk relevans
12. Integrerad tentarepetition och begreppslista

Källmaterial

Så använder du anteckningen

Läs först varje kapitels kärna. Kontrollera sedan de röda "Tenta"-rutorna. När du kan förklara innehållet med egna ord utan att tappa kriterier, mekanism eller patientsäkerhet är du på rätt nivå.

1. Hälsofrämjande samtal

Målet är att patienten själv ska vilja och kunna göra en förändring - inte bara få information.

Kursmål och utgångspunkt

- Genomföra individanpassad information och instruktion för egenvård.
- Genomföra preventiva och hälsofrämjande samtal.
- Anpassa samtalet efter patientens hälsa, risk, livssituation, resurser och egen uppfattning.

Tre nivåer av hälsofrämjande åtgärder

Nivå	Vad det innebär
Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande återkoppling	Kort återkoppling kopplad till patientens situation.
Rådgivande samtal	Vanligen cirka 5-10 minuter, dialog med råd och stöd.
Kvalificerat rådgivande samtal	Mer fördjupat och strukturerat; kräver utbildning på avancerad nivå.

Prevention och hälsofrämjande arbete

Prevention	Hälsofrämjande
Fokus på riskfaktorer och att undvika sjukdom.	Fokus på friskfaktorer och att stärka hälsa.
Ofta mer avgränsat och orsak-verkan-orienterat.	Helhetsperspektiv och individens resurser.
Information och instruktion kan dominera.	Dialog, delaktighet och egen motivation dominerar.

Minnesregel

Prevention frågar: "Vad behöver vi minska eller förebygga?"

Hälsofrämjande frågar: "Vad fungerar redan, och hur kan vi stärka det?"

Salutogenes och KASAM

Salutogenes betyder fokus på hälsans ursprung: vilka faktorer som gör att människor kan bevara eller förbättra hälsa trots belastningar. KASAM (känsla av sammanhang) beskriver hur begriplig, hanterbar och meningsfull en situation upplevs.

KASAM-del	Enkelt	Klinisk användning
Begriplighet	"Jag vet."	Patienten förstår vad fynden betyder och varför en åtgärd behövs.
Hanterbarhet	"Jag kan."	Planen är realistisk och patienten upplever att resurserna räcker.
Meningsfullhet	"Jag vill."	Förändringen kopplas till något patienten själv värderar.